

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συνοπτική έκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1981

1. Ἐπρογραμματίσθη ἡ μικροφωτογράφησις ἐγγράφων ἀποκειμένων εἰς τὰ κρατικά ἀρχεῖα τῆς Γαλλίας καὶ ἀφορώντων εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ τοῦ 19ου αἰῶνος, ὡς καὶ τῶν ἐγγράφων τῆς περιόδου τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου τῶν περιεχομένων εἰς τοὺς φακέλους ὑπ' ἀρ. 244-321 τῆς σειρᾶς Guerre 1914-1918 Balcans, Grece, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Γαλλικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Πρεσβείας κατὰ τὴν ὡς ἄνω περίοδον. Ἐκ τῶν ἐγγράφων αὐτῶν παρηγγέλθησαν πρὸς μικροφωτογράφησιν τὰ περιεχόμενα εἰς τοὺς φακέλους ὑπ' ἀρ. 244-265, παρελήφθησαν δέ, κατεγράφησαν καὶ εὔρετηριάζονται τὰ ἔγγραφα τῶν φακέλων ὑπ' ἀρ. 244-260. Ἐπρογραμματίσθη ἐπίσης ἡ συνέχισις τῆς μικροφωτογραφίσεως ἐγγράφων ἀποκειμένων εἰς τὰ κρατικά ἀρχεῖα τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀποτελούντων τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Foreign Office μετὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Βρετανικῆς Πρεσβείας κατὰ τὰ ἔτη 1947 καὶ 1948.

2. Συνεχίσθη ἡ λεπτομερῆς ἀποδελτίωσις τῆς μικροφωτογραφηθείσης ἀλληλογραφίας τοῦ Foreign Office μετὰ τῆς Βρετανικῆς Πρεσβείας καὶ τῶν βρετανικῶν προξενείων εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ ἔτη 1827-1905 (σειρὰ F. O. 32, φάκελοι 770) διὰ συντάξεως κατ' ἔγγραφον ἐπιτομῶν (καὶ ἀναθεωρήσεως αὐτῶν) προοριζομένων νὰ ἀποτελέσουν πολύτομον δημοσίευμα εἰς τὴν σειρὰν «Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας». Εἰδικώτερον: Ὁλοκληρώθη ἡ σύνταξις καὶ ἤρχισεν ἡ ἀναθεώρησις τῶν ἐπιτομῶν αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1836-1837 καὶ 1838-1839, θὰ ἀποτελέσουν δὲ ἀντιστοίχως τοὺς τόμους Γ' καὶ Δ' τοῦ δημοσιεύματος· ἤρχισεν ἡ σύνταξις τῶν ἐπιτομῶν αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1840-1841, θὰ ἀποτελέσουν δὲ τὸν Ε' τόμον τοῦ δημοσιεύματος· καὶ συνεχίσθη ἡ σύνταξις τῶν ἐπιτομῶν αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1842-1844, θὰ ἀποτελέσουν δὲ τὸν ΣΤ' τόμον τοῦ δημοσιεύματος.

3. Συνεχίσθη ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἐγγράφων τῶν τόμων Α' καὶ Β' τοῦ ὑπὸ τοῦ Κέντρου προγραμματισθέντος δημοσιεύματος εἰς τὸ ὁποῖον θὰ περιληφθοῦν in extenso αἱ ἐκθέσεις τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἀγγλίας εἰς Πρέβεζαν William Meyer αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς γεγονότα διαδραματισθέντα εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ ἔτη 1919-1932.

4. Εἰς τὸ ὑπὸ ἔκδοσιν ὕλικόν τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἰωάννου Κωλέττη, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποτελέσῃ τὸν Α' τόμον τῆς προγραμματισθείσης ὑπὸ τοῦ Κέντρου ἐκδόσεως

τοῦ ἀρχείου τούτου, ἐνετάχθησαν εἰδήσεις ἐξ ἐγγράφων προερχομένων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Ι. Κωλέττη, τὰ ὅποια ἐδωρήθησαν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν (βλ. κατωτέρω παραγρ. 13). Ἐπίσης διεξήχθη ἡ ἀπαιτουμένη διὰ τὸ γλωσσάριον τοῦ τόμου ἔρευνα.

5. Ἦρχισε καὶ ὠλοκληρώθη ἡ κατάταξις καὶ ἡ καταγραφή 1525 μικροταινιῶν αἱ ὅποια περιέχουν ἔγγραφα τῆς Ἑλληνικῆ Κοινότητος Ἀλεξανδρείας μικροφωτογραφηθέντα ὑπὸ τοῦ Κέντρου κατὰ τὴν διάρκειαν δύο εἰδικῶν ἀποστολῶν (1979, 1980).

6. Ἦρχισεν ἡ ἀπαιτουμένη προεργασία διὰ τὴν ταξινομήσιν τοῦ δωρηθέντος εἰς τὸ Κέντρον ἀρχείου τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ (1880 - 1972) τὸ ὁποῖον παρελήφθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

7. Συνεχίσθη ἡ σύνταξις Ὀδηγοῦ ὑπὸ μορφήν ἐπιτομῶν κατὰ φάκελον τῶν ἀρχείων τῶν γερμανικῶν στρατιωτικῶν μονάδων αἱ ὅποια ἔδρασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν ἑλληνογερμανικὸν πόλεμον καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν κατοχὴν (1941 - 1944). Μικροταινίαι τῶν ὡς ἄνω ἀρχείων εὐρίσκονται εἰς τὸ Κέντρον.

8. Συνεχίσθη ἡ σύνταξις «χρονολογικῆς ἀναγραφῆς» τῶν γεγονότων τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου τὰ ὅποια διεδραματίσθησαν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκτὸς αὐτῆς (εἰς Μ. Ἀνατολήν, Ἀγγλίαν Ἰταλίαν, Ν Ἀφρικὴν κ.λπ.), εἶχον ὅμως ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸν ἑλληνισμόν. Ἡ ἐργασία στηρίζεται εἰς ἀρχεϊακὸν ὕλικὸν καὶ ἄλλας ἀνεκδότους ἢ ἐκδεδομένας πηγὰς.

9. Συνεχίσθη ὁ καταρτισμὸς ἱστορικῆς βιβλιογραφίας περὶ τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1800 καὶ ἔξῃς διὰ συντάξεως δελτίων κατὰ συγγραφεῖς καὶ εὐρετηρίου ἀπὸ ἀπόψεως ὀνοματολογικῆς, πραγματολογικῆς καὶ χρονολογικῆς.

10. Κατηρτίσθη κατάλογος τῶν ἀποκειμένων εἰς τὸ Κέντρον ἀρχείων εἰς χειρόγραφα καὶ μικροταινίας πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐρευνητῶν.

11. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐπραγματοποιήθησαν συνεδριάσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρου κατὰ τὰς ὁποίας συνεζητήθησαν μεθοδολογικὰ καὶ ἄλλα θέματα σχετικὰ μὲ τὴν δρᾶσιν τοῦ Κέντρου καὶ γενικώτερον τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν.

12. Παρελήφθησαν εἰς τὸ Κέντρον τὰ ἀκόλουθα χειρόγραφα τὰ ὅποια ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (Ἰδρυμα Κ. καὶ Ε. Οὐράνη): α) 16 ἐπιστολαὶ τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου Ἀβέρωφ, τῶν ἐτῶν 1873 - 1899, ἀπευθυνόμεναι πρὸς οἰκείους ἢ γνωστούς του καὶ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Πολυτεχνείου καὶ εἰς προσωπικὰ θέματα τῶν παραληπτῶν· β) 41 ἐπιστολαὶ τοῦ ποιητοῦ Ἀγγέλου Σικελιανοῦ πρὸς τὴν σύζυγόν του Ἄνναν τῶν ἐτῶν 1938 - 1947

(ἡ χρησιμοποίησίς των θὰ ἐπιτραπῆ μετὰ παρέλευσιν δωδεκαετίας, συμφώνως πρὸς σχετικὸν ὕρον)· καὶ γ) χειρόγραφον τοῦ Νίκου Καζαντζάκη, αὐτόγραφον τοῦ ἔργου του «Ταξιθεύοντας: Ἀγγλία».

13. Παρελήφθησαν εἰς τὸ Κέντρον 200 περίπου ἔγγραφα προερχόμενα ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Ἰωάννου Κωλέττη, διπλώματα τὰ ὅποια τοῦ ἐπεδόθησαν κατὰ τὴν ἀπονομὴν παρασῆμων ὑπὸ ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης ἢ κατὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς ἐταίρου διαφόρων Ἀκαδημιῶν, Ἑταιριῶν κ.τ.δ., σφραγίδες του καὶ ἄλλα προσωπικὰ αὐτοῦ ἀντικείμενα, 1000 περίπου ἔγγραφα προερχόμενα ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Γερουσιαστοῦ Δημητρίου Χατζίσκου (†1877), 10 ἔγγραφα προερχόμενα ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Νικολάου Δ. Χατζίσκου (1850-1917), κατάλοιπα τοῦ Δημητρίου Ν. Χατζίσκου (†1975) προερχόμενα εἰς 70 φακέλους καὶ τινὰ δέματα, ὡς καὶ τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς βιβλιοθήκης του (759 τόμοι), δωρηθέντα ἅπαντα ὑπὸ τῆς συζύγου του κ. Φαιναρέτης Χατζίσκου, τὸ γένος Ζαχαρίτσα, καὶ τῆς θυγατρὸς του κ. Ἰωάννας Βερροιοπούλου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατεγράφησαν καὶ ἀπεδελτιώθησαν τὰ ἔγγραφα τὰ προερχόμενα ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Ἰωάννου Κωλέττη, ἐταξινομήθησαν τὰ κατάλοιπα τοῦ Δημητρίου Ν. Χατζίσκου, καταρτισθέντος καὶ ἐνδεικτικοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων εἰς τὰ ὅποια ταῦτα ἀφοροῦν, καὶ καταγράφονται τὰ βιβλία.

14. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρον εἰσῆχθησαν 200 δημοσιεύματα, πλὴν τῶν περιοδικῶν, συνεχίσθη δὲ ἡ σύνταξις δελτιοκαταλόγου αὐτῆς κατὰ συγγραφεῖς καὶ καθ' ὕλην.

15. Κατὰ τὸ 1981 ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν ἐρευνητῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν σύνταξιν διδακτορικῶν διατριβῶν καὶ ἄλλων ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν μελετῶν ὕλικὸν ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ρίζου Ραγκαβῆ, ὡς καὶ ὕλικὸν ἐκ τῶν ἀγγλικῶν καὶ τῶν γαλλικῶν ἀρχείων τὸ ὅποϊον εὐρίσκεται εἰς τὸ Κέντρον ὑπὸ μορφὴν μικροταινιῶν.

16. Οἱ κάτωθι συντάκται τοῦ Κέντρον μετέσχον εἰς συνέδρια καὶ προέβησαν εἰς ἀνακοινώσεις: ἡ δ. Ε. Μπελιᾶ εἰς τὸ συνέλθὸν εἰς τὸν Βόλον ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου ἕως 1 Ὀκτωβρίου διεθνὲς συμπόσιον διὰ τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς κρίσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζητήματος (1878-1881) καὶ προέβη εἰς ἀνακοίνωσιν μὲ θέμα «Ἑλληνικὰ σχολεῖα Θράκης καὶ Ἀνατολικῆς Ρωμιλίας, 1878-85»· ὁ κ. Α. Στεργέλλης, ἡ κυρία Κ. Καλλιατάκη - Μερτικοπούλου καὶ ὁ κ. Ε. Σουλογιάννης εἰς τὸ Ε' Διεθνὲς Κρητολογικὸν Συνέδριον τὸ ὅποϊον συνῆλθεν εἰς Ἅγιον Νικόλαον Κρήτης ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου ἕως 1 Ὀκτωβρίου καὶ προέβησαν ἀντιστοίχως εἰς τὰς ἀκολούθους ἀνακοινώσεις: «Σχολιασμὸς τῆς λιθογραφίας: Ἡ ἀνάστασις τῆς

Κρήτης (1898)· «Πληροφορίες γιά τήν παιδεία στήν Κρήτη 1868-78»· «Ο Ἐλευθέριος Βενιζέλος καί οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου 1915-18». Εἰς τὸ αὐτὸ συνέδριον μετέσχε καὶ ὁ ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ Κέντρου κ. Φ. Γλύτσης καὶ προέβη εἰς ἀνακοίνωσιν μὲ θέμα «Τὸ ζήτημα τῆς προστασίας τῶν «Κρητοεπτανησίων» κατὰ τὴν αἰγυπτιακὴ διοίκηση τῆς Κρήτης».

Ἀθήναι, 4 Δεκεμβρίου 1981

Ἡ Διευθύντρια

Β. Πλαγιανάκου - Μπεκιάρη